

HET FRIESE VELD - BARKEMA OP DE BRES

Een opvallend type is het in Friese vogelaarskringen. Lydia Barkema (39) trekt het veld in voor roofvogels, ganzen en Kemphanen. Ondertussen organiseert ze cursussen en vult ze als vrijwilligster de infodesk van het Natuurmuseum Fryslân. Bovendien toont ze zich strijdlustig voor de natuur in en rond Sneek. Hoog tijd voor Twirre om Lydia eens op te zoeken in haar fraaie herenhuis in hartje Sneek.

“Mijn vader moest voor zijn werk vaak verkassen. Zodoende heb ik door heel Nederland gewoond: Marken, Barendrecht, Vaassen, Zwolle, Groningen. Van m'n derde tot m'n negende in Lemmer, dus de band met Fryslân was er al wel. Ik woon nu alweer tien jaar in Sneek.”

En meteen dol op de Friese natuur?

“Dat zat er altijd al in. Mijn vader was een enorme natuurliefhebber. Eén dag in de week had hij een vrije dag en dan ging hij op sjouw. Nam hij zijn pukkel mee, zijn schoudertas. Die ging dan vol met stafkaarten, boterhammen met gebakken ei en een thermoskan met soep. Hij ging het liefst naar de Veluwe. Ik heb eigenlijk mijn hele jeugd, alle vakanties, doorgebracht op de Veluwe. Toen ik met mijn man Laurens naar Sneek verhuisde ben ik vogelcursussen gaan doen bij de IVN in Leeuwarden. En in 2000 ben ik een natuurgidsencursus gaan volgen en sindsdien ben ik zelf ook cursussen op gaan zetten in Sneek. Rond die tijd heb ik ook een SOVON-cursus gedaan, hoe vogels te leren tellen. Dan moest je 's ochtends vroeg al het veld in, territoria vaststellen. Toen ben ik ook bij de plantenwerkgroep van Sneek gegaan, kilometerhokken inventariseren.”

“Met de natuurgidsencursus had ik als ‘adoptiegebied’ het Spoordok in Sneek. Dan moest je je eigen gebied een jaar lang volgen door alle seizoenen heen, dus inventariseren en achtergrondinformatie verzamelen. Toen bleek dat er allerlei ontwikkelingen gaande waren.”

Wat voor ontwikkelingen?

“Iemand die aan het Spoordok woonde vertelde me dat daar plannen van de gemeente waren om te gaan bouwen. Een aantal omwonenden waren daar al enige tijd mee bezig en toen hebben we de natuurgroep Spoordok opgericht. Dus wij inspreken bij gemeenteraadsvergaderingen, commissies, heel vaak de zaak aan de orde stellen. We hebben ervoor



Lydia in het Rasterhoffpark met het uitzicht op de Witte en Zwarte Brekken foto: Twirre

gezorgd dat de gemeente ecologisch onderzoeksbureau Altenburg & Wymenga heeft ingeschakeld om een langlopend natuuronderzoek te doen om te toetsen wat voor schade de woningbouw aan de natuur van het Spoordok heeft. Dus hebben zij er over drie seizoenen geïnventariseerd. Daar is een heel mooi rapport over verschenen, maar ja, de eindconclusie was wat zwak. We hadden er als natuurgroep te weinig aan. Toen zijn de plannen door de gemeente toch doorgezet. Er is een artikel 19-procedure opgestart om er drie appartementen van vijf hoog neer te zetten. Die procedure loopt nu. Daar hebben we al gebruik van gemaakt. We hebben in 2004 nog een petitie gehouden waarbij we 4.000 handtekeningen hebben verzameld tegen de plannen. Die hebben we ook aangeboden, maar dat heeft de gemeente niet van mening doen veranderen. Het blijft in de praktijk heel moeilijk om de politiek echt te kunnen beïnvloeden.”

En nu?

“Anderhalve week geleden hebben we nog een gesprek gehad met de wethouder en een ambtenaar van stadsontwikkeling over wat er nu eigenlijk gebeurt. We zijn er zo'n lange periode mee bezig geweest, er wordt heel veel over gediscussieerd, maar tot in hoeverre nemen ze ons serieus? Zet dat maar eens als discussiepunt op de agenda van een gemeenteraadsvergadering en ga als gemeente eens inhoudelijk in op de reacties, want dat gebeurt niet. Het was een goed gesprek, ze stonden er open voor. Ze zijn gewoon niet gewend dat er zoveel mensen kritisch zijn, nadenken en zelf met ideeën komen. Vooral een PvdA en CDA bepalen hier het machtsblok in de gemeenteraad en de kleine partijen kunnen daar niet voldoende een vuist tegen maken. We zijn ook afzonderlijk met fracties in gesprek geweest. In ieder geval weten ze nu wat het Spoordok is, want men kende het alleen als een stukje ‘ruige rotzooi’ dat opgeruimd moest



'Kaplakte' in het Rasterhoffpark te Sneek



Protestbord van Vogelwacht Sneek

foto: Lydia Barkema

worden. Sommige raadsleden hebben zelfs de fiets gepakt, het gebied bezocht en kwamen tot de conclusie dat het eigenlijk best een mooi stuk natuur in de stad is. Het is nota bene al in 1860 al ontstaan, met de aanleg van de spoorlijn. Inmiddels ben ik met Jaap Strikwerda en Ype van der Werf van de Vogelwacht Sneek e.o. doorgegaan met het Spoor-dok, maar al gauw speelde ook het Rasterhoffpark en de komst van het Van der Valk hotel daar."

Nog zo'n procedure erbij?

"Ja, het Van der Valk hotel moet aan de plas in het park, op de rand van Vogelrichtlijngebied Witte en Zwarte Brekken, komen. Dus hebben we in januari een manifestatie georganiseerd tegen de komst van het hotel op deze plek. We hebben in het park aan mensen laten zien wat er gaat gebeuren, wat er gaat verdwijnen als het hotel er komt, waar de toevoerwegen door het park komen, wat er aan bos verdwijnt, wat voor impact het zal hebben op de natuur. Met een stelling hebben we het hotel zelfs nagebouwd."

Maar is het niet idioot dat ze juist op die plek willen bouwen. Sneek heeft toch 'groene wiggen' die de binnenstad, met haar vleermuiskolonies, moet verbinden met de natte natuur rond de stad?

"Daar willen ze nu dus vrolijk in bouwen... De gemeente heeft € 450.000,= gestoken in de aanleg van het park. Het is in 2005 na een herinrichting geopend en inmiddels is al 5,5 van de 11 hectare bos gekapt voor de aanleg van het

A7-tracé, de ringweg van Sneek. De gemeente had niet verwacht dat het park zo geliefd zou zijn bij de inwoners van de stad en dat de kap van het bos op zoveel verzet zou stuiten. En dan zijn ze ook nog onvolledig in hun gegevensverstrekking. Dat zijn ze zich niet eens bewust lijkt het. De kapvergunning klopte niet en de tekening van het tracé in het Sneeker Nieuwsblad was onvolledig. Daarin was niet te zien dat die weg op 6 meter hoogte komt te liggen."

En al dat grondverzet voor de A7 is ecologisch getoetst?

"Nee, was dat maar zo. We hebben bezwaren aangetekend bij de Raad van State en een verzoek tot handhaving ingediend bij het ministerie van LNV. Ook hebben we contact gehad met de Algemene Inspectiedienst om voor elkaar te

krijgen dat ze onderzoek zouden doen naar het voorkomen van vleermuiskolonies. Ze konden de gemeente niet verplichten dat onderzoek te doen, want dat is bij de wet niet geregeld. Dus konden ze gewoon gaan kappen. Holland op z'n smalst... je hebt ook helemaal geen bal aan die Flora- en faunawet. In het bos zit namelijk een Havik te broeden, twee paar Buizerds, twee paar Ransuilen en dan zeggen ze doodleuk: "die gaan wel ergens anders zitten". Ze waren zelfs een deel vergeten bij de aanvraag van de kapvergunning. Daar hebben ze nu een nieuwe kapvergunning voor aangevraagd, maar ondertussen hebben ze de boel al wel deels plat gegooid! De kap van het bos is het gesprek van de dag in Sneek. Daar balen ze goed van zo vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen."

Dus nu maar natuur compenseren?

"Ze zijn bij wet verplicht het gekapte aantal hectares anderhalf keer te compenseren. Dus zijn ze nu van plan ruim 16 hectare aaneengesloten bos neer te zetten tussen Ysbrechtum en Scharnegoutum. Daar komt namelijk ook nog een stadsuitbreiding..."

Er spelen dus twee zaken in het Rasterhoffpark. Het A7-tracé met de kap van bomen en de mogelijke komst van het hotel. Is dat laatste dan wel getoetst? Het komt pal aan een zomerpolder bij de Witte en Zwarte Brekken te staan, toch?

"Er is getoetst in opdracht van Van der Valk door Bureau Tauw uit Deventer, dus niet in opdracht van de gemeente. Maar ze zijn vergeten wat het effect van



de lichtuitval van het hotel is. Dat wordt een lichtbaken van 12-15 meter hoog! Ze hebben ook niet gekeken wat het te verwachten effect op het Vogelrichtlijngedebiet van de Brekken is. En er zijn ook geen uitgebreide fauna-inventarisaties in het park en de omgeving uitgevoerd. Enkel een paar korte veldbezoekjes. Twee keer twee uurtjes in augustus voor de vleermuizen... volstrekt onvoldoende. Ze hebben gezellig informatie uit een rapport van Altenburg & Wymenga uit 2003 overgeschreven en dat was deels al op oude gegevens gebaseerd. En op basis daarvan stellen ze vervolgens dat er geen nadelige effecten zijn te verwachten. Dus zegt de gemeente dat er een rapport ligt en dan gaan ze leuk door met de plannen. Ze hebben haast, ze willen geen gezeik, ze willen gewoon dat dat hotel er komt. En de provincie zegt dan dat er onderzoek is gedaan, dus het voldoet aan hun eisen, maar naar de inhoud kijken ze niet. Dat valt me zo vreselijk tegen..."

Heeft zo'n manifestatie dan enige impact gehad?

"Dat hebben we groots aangepakt. Het moest onder de aandacht van de mensen gebracht worden en dat er voor inwoners van Sneek nog ruimte is voor inspraak. Er waren 250 belangstellenden en er was veel pers aanwezig. Er liggen nu al 300 bezwaarschriften en er komen nog meer aan. De inwoners van Sneek zien zo'n hotel op die plek gewoon niet zitten. Het hotel wordt 150 kamers groot, maar dat kunnen zelfs 210 kamers worden en het parkeerterrein wordt dag en nacht verlicht. Een alternatieve locatie in Sneek is niet eens serieus onderzocht. De gemeente is met Van der Valk over de rondweg gereden en toen vond men het park het mooiste plekje. Ja, hallo... logisch toch?! Maar goed, we hebben de

publieke opinie meegekregen. Als gemeenteraad zou je dan op je besluit moeten durven terugkomen. Maar we hebben het idee dat de gemeente bang is voor een schadeclaim van Van der Valk en dat ze het er daarom maar op aan laten aankomen."



Je hebt het hier ongetwijfeld druk mee. En dan ook nog vogels tellen?

"Voor SOVON tel ik ganzen bij Rotstergaast. Ik heb net twee nieuwe tellers ingewerkt die bij de Fluessen ganzen gaan tellen. Ze deden mee aan een cursus die we in Sneek hebben georganiseerd met de IVN. Zelf wil ik op de Fluessen watervogels gaan tellen. Dan houd ik de ganzen verder voor gezien. Bij de Rotstergaasterwallen inventariseer ik in het voorjaar een gebied op roofvogels. Roofvogels vind ik het summum. Samen met Appie Bles hebben we de jongen geringd. M'n kinderen waren mee. Prachtig. En Jaap Strikwerda heeft me nu gestrikt voor het tellen van Kemp-hanen bij Skrok en Skrins. Ga ik ook

kleurringen aflezen. Met Willem Louwsma ben ik nog wezen 'wilsterflappen'. Helemaal te gek!"

En dan ook nog cursussen organiseren en actief zijn voor het Natuurmuseum?

"Een roofvogelcursus: viermaal theorie, viermaal praktijk. Zijn we met Willem Louwsma jonge roofvogels wezen ringen. Echt een succes. Zelf heb ik een verhaal gehouden over kraaiachtigen. Kun je iets doen aan de beeldvorming die mensen bij kraaien hebben. Die cursussen zitten zomaar vol. Er is zoveel belangstelling voor, een potentieel aan tellers. Ik ga zelf dit jaar meedoen aan de moerasvogelinventarisatiecursus. Ik ben al een paar keer mee geweest met de inventarisaties in de Alde Feanen. Daar is het 's ochtends zo ontzettend mooi. En ik werk twee dagen per week als vrijwilliger bij het Natuurmuseum Fryslân. Daar schrijf ik teksten over vogels voor het informatiesysteem voor bezoekers. Ik heb al negentig soorten beschreven en ben nu bezig met walvissen en dolfijnen. Ik werk ook mee aan educatieve activiteiten, help af en toe met exposities inrichten en zo. O ja, en ik geef ook nog les op de basisschool: braakballen pluizen en sloot- en plasexcursies. En bij het IVN in Sneek geef ik ook nog excursies."

Geen tijd voor een vaste baan?

"Nee, maar je zit op een gegeven moment wel aan je taks. Want ik zit ook nog in een orkest en heb twee kids van zeven en acht. Met een vaste baan kun je dit er allemaal niet naast doen. Soms, als ik het even heb gehad, pak ik de verrekijker, scheur ik naar Skrok en Skrins en ga ik vogels kijken. Daarna rij ik met een gangetje van 50 km per uur weer helemaal relaxed terug naar Sneek. Ach, het gaat erom dat je er van geniet. Ja toch?"

Meer informatie over het Natuurmuseum Fryslân is te vinden op www.natuurmuseumfryslan.nl.

Sneek, 27 februari 2006